

УДК 94:614.842.837 (477) “1930”

А. Г. Томіленко

СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТОК ВІДОМЧОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ЗЕМЕЛЬНИХ СПРАВ УСРР

Стаття присвячена історії створення та розбудови відомчої пожежної охорони Народного комісаріату земельних справ УСРР. Метою статті є проведення аналізу організаційних питань і практичної роботи по створенню структур пожежної охорони в системі Наркомзему. Безпосередніми завданнями є висвітлення: передумов організації пожежної служби НКЗС, основних проблем у матеріально-технічному та кадровому забезпеченні, виявлення впливу партійної бюрократії та радянського чиновництва на фінансування та впровадження заходів пожежної безпеки. На основі застосування загальнонаукових методів (аналіз, синтез, методів емпіричних досліджень) була досягнута мета та реалізовані заплановані завдання.

Ключові слова: Народний комісаріат земельних справ, Наркомзем, відомча пожежна охорона, пожежник, пожежна команда.

Питання вдосконалення протипожежного захисту є ключовими в розвитку пожежно-рятувальної служби України. Упродовж тривалого часу, структура пожежної охорони неодноразово змінювалася і реорганізовувалася. У складних соціально-економічних умовах недофінансування в УСРР влада намагалася знайти оптимальний варіант організації пожежної безпеки населених пунктів, підприємств та організацій. Одним із напрямків пожежної служби в 20-х рр. ХХ ст. стало утворення відомчої пожежної охорони. Досвід організації та функціонування відомчої пожежної охорони на селі в 30-х рр. ХХ ст. є корисним і в нинішніх умовах соціально-економічного розвитку України.

Дана стаття присвячена історії створення та розбудови відомчої пожежної охорони Народного комісаріату земельних справ УСРР. Метою статті є проведення аналізу організаційних питань і практичної роботи по створенню структур пожежної охорони в системі Наркомзему. Безпосередніми завданнями є: висвітлення передумов організації пожежної служби НКЗС, аналіз основних проблем у матеріально-технічному та кадровому забезпеченні, виявлення впливу партійної бюрократії та радянського чиновництва на фінансування та впровадження заходів пожежної безпеки.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вперше започатковано комплексне дослідження створення та розбудови відомчої пожежної охорони НКЗС в Україні, здійснено аналіз позитивного досвіду і помилок в організації протипожежного захисту сільського господарства, визначено вплив управлінського апарату обласних земельних управлінь на організацію пожежної служби в системі Наркомзему та впровадження протипожежних заходів на місцях.

Теоретико-методологічна основа статті ґрунтується на загальнонаукових методах пізнання із застосуванням науково-критичного аналізу джерел. Предмет дослідження зумовлює використання методів аналізу й синтезу, методів емпіричних досліджень, а також спеціальних методів – функціонального (відстеження проблеми дослідження в єдності з реаліями тогочасного суспільства) та наукової індукції.

При дослідженні тематики статті певний інтерес представляють роботи періоду панування ідеологічного монізму, як в суспільстві, так і в гуманітаристиці – Голубева С. Г., Обухова Ф. В., Мікєєва А. К. [1]. Важливий статистичний матеріал для аналізу протипожежного стану сільських населених пунктів надає робота Чечерського А. І. [2].

На початку 30-х рр. ХХ ст. ситуація з протипожежним захистом сільських населених пунктів та господарських об'єктів на селі залишалася досить складною. Так, за даними Держстраху УСРР у 1927 – 1928 рр., в сільській місцевості, виникло 32265 пожеж [2, 7]. У 1929 р. за даними пожежної статистики на кожну пожежу, що відбувалася у місті припадало 10-12 пожежних випадків на селі.

Щорічний ріст кількості пожеж вимагав від уряду Радянської України вжиття рішучих заходів для покращання становища. Дискусія, яка розгорнулася з приводу шляхів створення надійного протипожежного захисту сільського господарства, точилася навколо двох принципових підходів щодо формування пожежної охорони на селі. Перший полягав у тому, щоб об'єднати сільські пожежні підрозділи під керівництвом Наркомату комунального господарства, залишивши за Наркомземом лише фінансування протипожежних заходів, а другий – пропонував у системі НКЗС УСРР створити відомчу пожежну охорону [3, 33].

21 грудня 1932 р. була прийнята Постанова Народного комісаріату землеробства СРСР «Про організацію в системі Наркомзему СРСР органів пожежної оборони» [4, арк. 38]. Зокрема, передбачалося створити в обласних та районних ланках Наркомзему пожежні інспекції, а в усіх колективних господарствах добровільні пожежні дружини. На Головну інспекцію пожежної охорони НКЗС СРСР покладался обов'язок розробити Положення про пожежну охорону Наркомзему та Положення про органи пожежної охорони на місцях. Управління підготовки кадрів НКЗС СРСР мало передбачити організацію підготовки пожежних спеціалістів.

7 травня 1933 р. Наркомзем СРСР постановою за № 484 затвердив Положення про органи пожежної охорони на місцях, яким передбачалося створення в обласних та районних органах НКЗС пожежної інспекції [4, арк. 27]. Проте до липня 1933 р. пожежною справою в штаті керівного персоналу НКЗС УСРР ніхто не займався, внаслідок чого аналогічна ситуація спостерігалася і в обласних та районних земельних органах. В липні 1933 р. в апараті Наркомзему була введена посада пожежного інспектора, який у своїй роботі підпорядковувався з одного боку Головній інспекції пожежної охорони НКЗС СРСР, а з іншого – Управлінню капітального будівництва НКЗС УСРР.

Основними проблемами в організації пожежної охорони Наркомзему були питання укомплектування посад кваліфікованими кадрами та фінансування протипожежних заходів. Оскільки власних фахівців протипожежного профілю Наркомзем УСРР не мав, у листопаді 1933 р. керівництво НКЗС звернулося по допомогу до Центрального управління пожежної охорони Наркомату комунального господарства УСРР [4, арк. 10]. У відповідь ЦУПО запропонувало відкрити короткострокові двохмісячні курси у великих містах республіки: Києві, Одесі, Дніпропетровську, Вінниці, Чернігові та Харкові за умови фінансування з боку НКЗС.

У 1933 р. у трестах Наркомзему УСРР нараховувалося 24234 колгоспи, 23515 артилей, 333 радгоспи, 714 комун, 794 МТС і МТМ та 5 союзів. Через систему короткострокових курсів у 1933 р. вдалося підготувати 2203 особи [4, арк. 15]. В листопаді 1933 р. Головна інспекція пожежної охорони НКЗ СРСР звернулася до Наркомзему УСРР з вимогою передбачити кошти для утримання штату пожежної інспекції в 1934 р. у кількості: начальника пожежної інспекції, старшого інспектора та інспектора в усіх обласних та районних ланках. 5 листопада 1933 р. вийшов циркуляр НКЗС УСРР за № 264 «Про введення посад пожежних фахівців» [4, арк. 10–12]. Відповідно до директиви в усіх районах вводилися посади пожежних інструкторів. Управлінням капітального будівництва НКЗС УСРР на 1934 р. передбачалося витратити на утримання інспекції пожежної охорони Наркомзему понад 21 тис. крб. (див. табл. 1) [4, арк. 40].

Таблиця 1

Кошторис на утримання штату Головної інспекції пожежної охорони НКЗС УСРР у 1934 р.

Посада	Кількість за штатом	Заробітна плата (в крб.)		Нарахування 12 % (в крб.)	Відрядження (в крб.)	Обмундирування (в крб.)	Разом
		на місяць	на рік				
начальник пожежної інспекції	1	450	5400	648	1800	500	8348
старший інспектор	1	375	4500	540	1500	500	7040
інспектор	1	325	3900	468	1300	500	6168
Всього	3	1150	13800	1656	4600	1500	21556

Посади працівників пожежної охорони при обласних та районних земельних управліннях повинні були комплектуватися за рахунок загальної кількості штатних одиниць ОблЗУ та РайЗУ. Така постановка питання викликала пев-

ний спротив із боку обласних та районних ланок НКЗС і затягування розв'язання проблеми введення посад пожежних інспекторів у зв'язку з обмеженим фондом заробітної плати. Останніми посади інспекторів були введені в Харківській, Одеській, Київській, Чернігівській та Дніпропетровській областях. У деяких обласних земельних управліннях укомплектовані посади пожежних працівників із часом почали скорочувати.

Поряд зі створенням протипожежного нагляду, всім господарським організаціям було запропоновано передбачити необхідні асигнування на придбання у 1933 р. протипожежного інвентарю. Протипожежне устаткування мало розподілятися через місцеві органи Укрсільгоспостачання. Вже в першому кварталі 1933 р. розгорнулося постачання господарських об'єктів земельних управлінь протипожежним обладнанням. Наприклад, до червня 1933 р. до Донецької області було направлено 25 пожежних труб, 50 гідропультів, 1000 вогнегасників, 25 пожежних діжок [4, арк. 58]. 11 серпня 1933 р. НКЗС УСРР запропонував Укртрактороцентрам видати директиви до машино-тракторних станцій та майстерень щодо проведення ремонту протипожежного устаткування колгоспів при МТС.

Відповідно до Постанови РНК СРСР від 27 серпня 1933 р. за № 73/1542 придбання пожежного обладнання, створення пожежних сараїв та депо, організація протипожежного водопостачання, популяризація протипожежних заходів серед населення відносилися за рахунок 10% відрахувань зі страхових платежів, які надходили з обов'язкового страхування на заходи попередження та боротьби з пожежами [4, арк. 39]. В основу функціонування системи страхування був покладений класовий підхід. Значні пільги по окладному протипожежному страхуванню отримували колгоспи. Тим самим влада намагалася стимулювати подальше залучення селянських господарств до колективізації. Розмір відрахувань в сільські бюджети безпосередньо визначався РНК УСРР, а порядок відрахування і використання коштів на протипожежні заходи – Наркомфіном СРСР. Сільські добровільні пожежні дружини були зацікавлені у вчасному надходженні страхових платежів із протипожежного страхування майна колгоспів та одноосібників, тому на початку 30-х років в Радянській Україні відбувалися агітаційні кампанії, які проводили представники Наркомфіну та пожежні дружини щодо залучення сільської людності до протипожежного страхування.

Проте задовольнити повністю потреби господарств та організацій у протипожежному обладнанні НКЗС був не в змозі. Зокрема лише у 1934 р. до Укрсільгоспостачання надійшло замовлення на пожежне устаткування на суму 3 млн. 850 тис. крб. Окрім цього існувала потреба в будівництві 180 пожежних сараїв на суму понад 324 тис. крб. та 141 пожежного депо загальною вартістю понад 635 тис. крб.

Загальний стан пожежної безпеки господарств та підприємств Наркомзему, забезпечення їх пожежним спорядженням, обмундируванням, рівень протипожежного водопостачання залишався для Головної інспекції пожежної охорони НКЗС на початок 1934 р. майже невідомим. Новопризначені інспек-

тори обласних земельних управлінь були не в змозі охопити значний обсяг протипожежної роботи на місцях. З метою вирішення цієї проблеми, активізації протипожежного руху в сільській місцевості та виявлення недоліків у системі пожежної безпеки колгоспів, радгоспів та МТС у 1933 р. Наркомзем УСРР організував «рейди протипожежної оборони» [4, арк. 57]. Координацію рейдів було покладено на центральний штаб при газеті «Колгоспне село». До складу спеціальних протипожежних рейдових бригад мали увійти представники від НКЗС, Народного комісаріату комунального господарства та Держстраху. Зокрема вже 10 липня 1933 р. протипожежні рейдові бригади виїхали до Генічеського району, Шевченківської МТС та Дніпропетровську [4, арк. 57].

Однак, на місцях, до проведення протипожежної роботи поставилися досить інертно. Так, у серпні 1933 р. у постанові до обласних земельних управлінь начальник Управління капітального будівництва Наркомзему Левицький відзначав, що ОблЗУ та РайЗУ недостатньо приділяють увагу протипожежній обороні села і рейд проходить поза їх участю [4, арк. 64]. Виділені представники від обласних та районних ланок Наркомзему не з'являлися на засідання штабів, а ОблЗУ та РайЗУ не контролювали їх участь і взагалі мало цікавилися проведенням рейду та його наслідками [4, арк. 64]. «Таке відношення зриває протипожежну підготовленість радгоспів, колгоспів та МТС, – відзначалося в постанові, – і загрожує втратами врожаю» [4, арк. 64].

В грудні 1933 р. Наркомзем УСРР видав директиву «Про обстеження протипожежного стану всіх машино-тракторних майстерень та МТС» [4, арк. 3]. Зокрема в директиві вимагалось в найкоротші терміни перевірити протипожежний стан всіх МТС та МТМ, скласти акти пожежних обстежень, на кожному підприємстві організувати добровільні пожежні дружини та встановити нічні протипожежні варти, забезпечити підприємства протипожежним інвентарем та організувати протипожежне водопостачання. Пожежні інспекції Наркомзему мали організувати навчання працівників МТС протипожежним правилам та роботі з протипожежним обладнанням.

Нечисельний склад працівників пожежної охорони обласних та районних земельних управлінь був не в змозі провести подібні масштабні протипожежні заходи. Тому керівництво Головної інспекції пожежної охорони НКЗС звернулося по допомогу до Центрального управління пожежної охорони Наркомату комунального господарства УСРР [4, арк. 1]. У грудні 1933 р. НККГ УСРР розіслав циркуляр до обласних управлінь пожежної охорони з вимогою організувати відрядження кваліфікованих пожежних працівників у розпорядження земельних органів [4, арк. 9].

Слід відзначити, що між двома відомствами склалися досить дружні ділові стосунки. Значною мірою допомога з боку ЦУПО НККГ УСРР надала можливість розв'язати низку ключових проблем у сфері підготовки пожежних кадрів для Наркомзему, проведення протипожежного обстеження об'єктів у сільській місцевості, організації навчання робітників МТС, колгоспів та радгоспів.

Перші огляди стану протипожежної безпеки об'єктів, які підпорядковувалися Наркомзему УСРР, виявили катастрофічну ситуацію в сфері протипоже-

жного захисту. Зокрема, в грудні 1933 р. до Головної інспекції НКЗС УСРР звернувся начальник інспекції пожежної охорони Одеського обласного земельного управління Кірілов. У доповідній записці він відзначав, що в господарствах Одеської області був відсутній навіть елементарний пожежний інвентар, виявлялася «значна спалимість і величезні збитки від пожеж». «Сільське господарство в теперішній час постачається комбайнами, тракторами, все це обєрігається від пожеж винятково погано», – зазначалося в записці [4, арк. 27]. У районах, при домінуванні дерев'яних будівель, споруди зводилися з порушенням будівельних норм, спостерігалася надзвичайна скупченість об'єктів. Районних пожежних інструкторів на Одещині не було.

13 грудня 1933 р. комісія у складі пожежних інспекторів від Управління пожежної охорони м. Харкова Тихонова, від Наркомзему – Божка та начальника Яловенківської пожежної команди Сидоренка провела обстеження будинку відпочинку в с. Яловенкове. При огляді було виявлено пожежонебезпечний стан пічного опалення, відсутність, крім вогнегасників, будь-якого іншого пожежного обладнання тощо [4, арк. 20]. 26 грудня 1933 р. комісія провела перевірку виконання протипожежних заходів у ветеринарному інституті. За приписом від 23 квітня 1932 р. було запропоновано виконати 49 пунктів для покращання протипожежної безпеки об'єкту. На момент огляду у грудні 1933 р. було виконано з них лише половину [4, арк. 22].

Така ситуація була в 1933-1934 рр. типовою для переважної більшості господарств та організацій НКЗС УСРР. Керівники господарств намагалися економити кошти, і, в багатьох випадках, саме за рахунок пожежної безпеки об'єктів.

Перші роки існування органів пожежного нагляду на підприємствах та в організаціях Наркомзему УСРР виявили й низку організаційних недоліків у системі відомчої пожежної охорони. Зокрема, це в першу чергу стосувалося взаємостосунків пожежних інспекторів та інших посадовців обласних земельних управлінь. Характерним прикладом подібних випадків був конфлікт, який розгорівся між начальником інспекції пожежної охорони Одеського ОблЗУ Кіріловим та начальником ремонтно-експлуаційного сектору Ісаковим [4, арк. 27]. Начальник інспекції Кірілов скаржився на втручання в його оперативно-технічну роботу з боку начальника ремонтно-експлуаційного сектору. Будівництво, яке організовувалося в сільській місцевості області ремонтно-експлуаційним сектором ОблЗУ «ударними темпами», проводилося з грубими порушення будівельних норм, без погодження проектів із пожежною інспекцією. Начальник ремонтно-експлуаційного сектору забороняв розсилати розпорядження стосовно протипожежної безпеки об'єктів по районах, затримував протипожежне обстеження господарств. Таким чином, виявлялася ситуація при якій принципове ставлення до виконання своїх функціональних обов'язків з боку працівників пожежної охорони наражалося на спротив із боку інших керівників земельних управлінь. І навпаки поблажливе ставлення до порушень пожежної безпеки господарств позитивно сприймалося в організаціях, що в подальшому виливалося втратами народного господарства від пожеж. У де-

яких випадках керівництво облЗУ та РайЗУ намагалося позбутися принципових працівників пожежної охорони.

У лютому 1934 р. комісія Народного комісаріату робітничо-селянської інспекції провела обстеження стану пожежної охорони НКЗС УСРР. Загальні висновки виявилися не втішними. В заключному акті комісії відзначалося, що повною мірою постанова НКЗ СРСР від 21 грудня 1932 р. Народним комісаріатом земельних справ УСРР виконана не була. Головна інспекція НКЗС складалася лише з однієї особи замість трьох. Загалом комісія відстоювала ідею об'єднання всіх пожежних організацій в сільській місцевості в єдиному пожежному управлінні, оскільки окрім Наркомзему на селі функціонували й господарства Наркомрадгоспів УСРР [4, арк. 16].

У другій половині 30-х рр. ХХ ст. значну кількість проблемних питань в організації пожежної охорони села вдалося вирішити. У більшості колгоспів уже діяли добровільні пожежні дружини. У їхньому розпорядженні знаходилися пожежні сараї та протипожежне спорядження. Начальники пожежних дружин звільнялися від обов'язків, не пов'язаних із пожежною службою. Як і бригадирам колгоспів їм нараховувалися трудовні. Наприклад, у Харківській області начальникам ДПД нараховували від 1,5 до 1,75 трудовня, а членам ДПД по одному трудовню за чергування [5, 60]. Для виїзду на пожежі та заняття коней виділяв колгосп. Також було дозволено використовувати коней, які утримувалися в колгоспах, із фонду Червоної Армії. Навесні пожежні інспекції Наркомзему при підтримці УПО областей проводили щорічні огляди готовності ДПД до літнього пожежонебезпечного періоду.

Районні змагання ДПД колгоспів проводилися перед початком збирання врожаю. Так, у Харківській області до райцентрів на змагання щорічно прибували від 100 до 120 ДПД. За спогадами О. С. Сумцова: «Проходили ці змагання жваво. Дуже красиве, яскраве видовище. Люди підтягнуті, обози відремонтовані і пофарбовані, коні прикрашені кращою збруєю та стрічками» [5, 61]. На багатьох змаганнях грали духові оркестри. Очолював змагання ДПД, як правило, голова чи заступник райвиконкому. Районне керівництво було зацікавлене у зміцненні боєздатності пожежних добровольців, оскільки сільські пожежі складали близько 80% від загальної кількості пожеж у районах. При чому страждали як особисті будівлі колгоспників, так і в цілому колгоспне майно. Бували пожежі і під час збирання врожаю. Найчастіше горіли хліб і солома в скиртах. На полях України у більшості випадків використовували комбайни «Комунар» з карбюраторними двигунами, які були небезпечними у протипожежному відношенні.

Таким чином, упродовж 1932-1934 рр. у Наркоматі земельних справ УСРР була створена відомча пожежна охорона у складі пожежної інспекції обласних та районних земельних управлінь і добровільних пожежних дружин. Попри всі складнощі періоду становлення, пожежна охорона НКЗС відіграла важливу роль у формуванні протипожежного захисту сільських населених пунктів, господарств, підприємств та установ Народного комісаріату земельних справ України.

Список використаних джерел

1. Голубев С. Г. и др. Пожарное дело в СССР / С. Г. Голубев ; под общ. ред. Н. А. Тарасова-Агалакова. – М. : Стройиздат, 1968. – 306 с. ; Обухов Ф. В. Советская пожарная охрана / Ф. В. Обухов. – М. : Россельхозиздат, 1979. – 62 с., ил. ; Микеев А. К. Добровольная пожарная охрана / А. К. Микеев. – М. : Стройиздат, 1987. – 397, [1] с.: ил.
2. Чечерський А. І. П'ятирічний план розвитку добровільної пожежної служби і пожежної охорони в сільському секторі Запорізького району Дніпропетровської області. З додатком таблиць, протоколів, нарад та витягів з постанов уряду / А. І. Чечерський. – Запоріжжя : Запоріж. район. пож. тов.-во ім. Дзержинського, 1934. – 30 с.
3. Действия и распоряжения правительства // Пожарное дело – 1931. – № 9 (79). – С. 33.
4. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф. 27. – Оп. 14. – Спр. 351.
5. Сумцов О. С. У боротьбі з вогнем: Записки харківського пожежного / О. С. Сумцов. – Х. : Прапор, 1998. – 208 с.

References

1. Golubev S. G. i dr. Pozharnoe delo v SSSR / S. G. Golubev ; pod obshh. red. N. A. Tarasova-Agalakova. – M. : Strojizdat, 1968. – 306 s. ; Obuhov F. V. Sovetskaja pozharnaja ohrana / F. V. Obuhov. – M. : Rossel'hozizdat, 1979. – 62 s., il. ; Mikeev A. K. Dobrovol'naja pozharnaja ohrana / A. K. Mikeev. – M. : Strojizdat, 1987. – 397, [1] s.: il.
2. Chechers'kij A. I. P'jaticrichnij plan rozvitku dobrovil'noï pozhezhnoï sluzhbi i pozhezhnoï ohoroni v sil's'komu sektori Zaporiz'kogo rajonu Dnipropetrovs'koï oblasti. Z dodatkom tablic', protokoliv, narod ta vitjagiv z postanov urjadu / A. I. Chechers'kij. – Zaporizhzhja : Zaporizh. rajon. pozh. tov.-vo im. Dzerzhins'kogo, 1934. – 30 s.
3. Dejstvija i rasporejzhenija pravitel'stva // Pozharnoe delo – 1931. – № 9 (79). – S. 33.
4. Central'nij derzhavnij arhiv vishhijh organiv vladi ta upravlinnja Ukrayiny. – F. 27. – Op. 14. – Spr. 351.
5. Sumcov O. S. U borot'bi z vognem: Zapiski harkivs'kogo pozhezhnogo / O. S. Sumcov. – H. : Prapor, 1998. – 208 s.

Стаття надійшла до редакції 19.12.2016 р.

А. Г. Томиленко

**СОЗДАНИЕ И РАЗВИТИЕ ВЕДОМСТВЕННОЙ ПОЖАРНОЙ ОХРАНЫ
НАРОДНОГО КОМИССАРИАТА ЗЕМЛЕДЕЛИЯ УССР**

Статья посвящена истории создания и развития ведомственной пожарной охраны Народного комиссариата земледелия УССР. Целью статьи является проведение анализа организационных вопросов и практической работы

по созданию структур пожарной охраны в системе Наркомзема. Непосредственными задачами являются: освещение предпосылок организации пожарной службы НКЗ, основных проблем в материально-техническом и кадровом обеспечении, выявление влияния партийной бюрократии и советского чиновничества на финансирование и внедрение мер пожарной безопасности. На основе применения общенаучных методов (анализ, синтез, методов эмпирических исследований) была достигнута цель и реализованы запланированные задачи.

***Ключевые слова:** Народный комиссариат земледелия, Наркомзем, ведомственная пожарная охрана, пожарный, пожарная команда.*

A. Tomilenko

CREATION AND DEVELOPMENT OF FIRE PROTECTION DEPARTMENT OF PEOPLE'S COMMISSARIAT FOR AGRICULTURE OF THE UKRAINIAN SSR

The article is devoted to the history of the creation and development of fire protection department of People's Commissariat for Agriculture of the Ukrainian SSR. The aim of the article is to analyze organizational issues and practical work on the creation of fire protection structure within Narkomzem's system. An immediate task is to cover the preconditions of NKZ's fire services organization, the main problems in the logistics and staffing, to reveal the influence of the party bureaucracy and the Soviet bureaucracy as a whole on the financing and implementation of fire safety measures. The goal has been reached and the planned tasks have been implemented based on the application of scientific methods (analysis, synthesis, empirical methods).

***Keywords:** People's Commissariat for Agriculture, Narkomzem, Departmental Fire Brigade, firefighter, fire team.*